

Дърво с корен

ФОНДАЦИЯ
ЕКООБЩНОСТ

Фондация „ЕкоОбщност“ е неправителствена организация, която работи от края на 2003 г. В подкрепа на български организации и граждански групи, които се вълнуват от запазване на равновесието между хората и заобикалящата ни среда – градска и природна. Основната ѝ цел е да допринесе за изграждането на общество от отговорно ангажирани за съхраняването на жизнената среда граждани, както и за насърчаване на тяхната активност.

„ЕкоОбщност“ е част от международната Асоциация „Партньорство за околна среда“, в която членува заедно с партньори от Румъния, Чехия, Словакия, Полша и Унгария, от които черпи опит, вдъхновение и споделя добри практики и примери.

През годините организацията е подпомогнала над 250 инициативи и проекти, насочени към опазване на биоразнообразието, възобновяемите енергийни източници, изменението на климата и др. Подкрепя и местни инициативи за

обживяване и подобряване на градската среда, устойчива мобилност, изграждане и популяризиране на маршрути за пешеходен и велотуризм, екообразование и др.

Фондацията се гордее с това, че успява да достигне и подпомогне реални и искрени усилия на граждани и организации от страната, които спомагат не само за съхраняване на околната ни среда, но и за запазване на наши общочовешки ценности като жители на Земята.

Последните проекти и дейности на „ЕкоОбщност“ са свързани с работа с местни общности, институции, младежи и ученици в Западна България във връзка с измененията в климата и последиците от тях; развитие на велотуризма на Балканите; екообразование. Паралелно организацията подкрепя и финансира малки проекти за решаване на конкретни екологични проблеми в населени места из цялата страна по програмата „Съгради промяна“.

Вече шест години Фондация „ЕкоОбщност“ организира **конкурса „Дърво с корен“**, който търси и популяризира любими, впечатляващи и свързани с българската история дървета. Дървото победител представя България на следващия етап – в международния конкурс „Европейско дърво на годината“.

В конкурса, освен основната, има и няколко допълнителни категории:

- „Млад природолюбител“ – за деца от 6-до 14-годишна възраст;
- „Вековните дървета говорят“ – за вековни дървета от цялата страна, които са свързани с исторически събития или значими личности от нашето минало;
- Специална категория за доброволци за лесители, които искат да разкажат личната си история – защо и как са решили да се включат в залесяване, какво е било преживя-

Дъбът в Силистра, победител в конкурса „Дърво с корен“

Черницата на Левски

ването, какво си спомнят най-добре, какъв отпечатък и емоция е оставило то у тях.

„Дърво с корен“ на 2015 г. стана дъбът от Дунавския парк в Силистра. Той ще се нагпреварва с още 14 дървета от 11 държави в международния конкурс „Европейско дърво на годината 2016“. Гласуването започна на 1 февруари на сайта www.treeoftheyear.org, където всеки може да подкрепи нашия претендент.

Вековните дървета на София

В последните години „ЕкоОбщност“ разработи още един проект, издирващ интересни дървета – „Вековните дървета във вековния град 2.0“, изпълнен заедно с Фондация „Пясъчен часовник“ и Сдружение „Див Рошков“. На сайта на инициативата vekovnite.org са събрани историите на различни вековни дървета от София и страната.

По-долу представяме няколко интересни вековни дървета в София:

Черницата на Левски

Заг Централната баня в София, на ул. „Искър“ № 2, расте внушително вековно дърво, по-известно като Черницата на Левски. Тя е единственият останал ням свидетел на историята и живота на Хаджи Мано – влиятелен софийски чорбаджия, подпомагал дейността на Вътрешната революционна организация, основана от Васил Левски през 1869 г. Хаджимановият хан се е намирал до-

сами черницата и е бил център за срещи на търговците по онова време. Легендите разказват, че при идванията си в София Апостола често отсядал в хана и връзвал коня си за черницата.

На дървото е поставена табела, която сочи, че то е 650-годишно. Но възрастта на черницата е изчислена с Преслеров свредел от Първан Байкушев и Т. Брънеков през 1971 г. в лабораторията на Ботаническата катедра при тогавашния Висш лесотехнически институт и е установена на 228 години. Това означава, че към момента вековното дърво е на около 260 години.

Славейковите дърбове

В днешно време парк „Славейкови дърбове“ в кв. Лозенец е любимо място на жителите на квартала и събира много майки с деца, пенсионери и други хора от района, дошли да отгъхнат под сенките на старите дървета.

Преди години тук се е намирала бившата частна градина на поетите баща и син Петко и Пенчо Славейкови. По-късно тя е дарена от наследниците им на държавата и благодарение на това днес е общодостъпен парк, а също така – природна забележителност и част от културно-историческото наследство на столицата. Най-впечатляващи в нея са двайсетина над 300-годишни величествени летни дърба – единствените останали от някогашната дърбова кория Корубаглар, която е покривала територията на днешен Лозенец.

Дъбът на Безеншек

Дъбът на Фердинанд

Именно там са се провеждали сбирките на литературния кръг „Мисъл“, оформил се в началото на XIX в. покрай едноименното списание. В него са участвали Пенчо Славейков, д-р Кръстю Кръстев, Пейо Яворов, Петко Тодоров. Под сенките на дървовете участниците в кръга „Мисъл“ се събирали и дискутирали новаторските за времето си разбирания. В парка с дървовете баща и син Славейкови са написали някои от най-известните си стихотворения.

През 1955 г. мястото е обявено за паметник на културата и днес там има паметна плоча, която разказва за ролята му в българската литературна история.

Дъбът на Безеншек

Между ул. „Милевска планина“ и „Цветна градина“ 54 в кв. Лозенец расте дъбът, засаден от основателя на стенографията в България – Антон Безеншек. По произход Безеншек е словенец – езиковед, специалист по

стенография, публицист и учител, който живее дълги години у нас и активно се включва в обществения живот на страната след Освобождението. Основният му принос, с който е известен, е това, че е приспособил стенографската система на Франц Габелсбергер към южнославянските езици и в частност – българския. Важно е да се знае, че той е и сред учредителите на читалище „Славянска беседа“, заедно с други значими фигури, допринесли за развитието на следосвободенска София, сред които са Константин Иречек, братята Прошек, Марин Дринов.

Антон Безеншек засажда дървото през 1879 г. Като начин да запазят паметта за личността и приноса му и до днес стенографите в България се събират ежегодно при Дъба на Безеншек, за да отбелязват годишнините от рождението му. През 2007 г. сружение на стенографите, заедно с г-жа Диноева-Безеншек (съпруга на внука на Безеншек), поставят паметна плоча до дървото.

Библиотеката „Св. св. Кирил и Методий“

Княжеската градина

Дъбът на Фердинанд

Дъбът на Фердинанд, както е известен, расте в Ботаническата градина на СУ „Св. Климент Охридски“, която се намира в непосредствена близост до паметника на Васил Левски в София. Засаден е при откриването на градината, а мълвата твърди, че при засаждането цар Фердинанд поставил златна монета в корените на дървото. Университетската Ботаническа градина е първата модерна ботаническа градина в България. Създадена е през 1892 г. от видния учен Стефан Георгиев, който е първият български професор по ботаника. В момента градината разполага с около 1500 растителни вида. Освен вековният летен дъб в нея може да се види и вековен ясен.

Дъбът пред Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“

Вековният летен дъб в центъра на градинката пред Националната библиотека „Св. св.

Кирил и Методий“ е преживял бомбардировките на София през 1944 г., когато сградата на бившия Царски манеж, намираща се на това място, е разрушена. Строежът на новото здание на библиотеката започва през 1946 г. и то е открито на 16 декември 1953 г. Градинката пред Библиотеката, както и паметникът на Светите братя се създават успоредно със строежа на сградата.

Столетниците край гробницата на княз Александър Батенберг

Няколко вековни летни дъба все още растат в гробницата на княз Александър Батенберг. Сградата е построена през 1897 г. по проект на швейцарския архитект Херман Майер, като интериорът е украсен от известния български художник Харалампи Тачев. Съгласно последната воля на княз Александър I – да бъде погребан в България, останките му са пренесени в София и погребани с почит на 3 януари 1898 г.

Вековните дървета на Царския дворец

Градината на Царския дворец – сега Национална художествена галерия и Национален етнографски музей – е създадена заедно със строежа му през 1880 – 1882 г. Тя се е ползвала от царското семейство. Тук се срещат множество вековни дървета – чинар, два летни дъба, бряст, ясен, софора, които запленяват с величието и красотата си.

Дъбовете в Княжеската градина

До столичното заведение „Баба Яга“ в Княжеската градина и до днес могат да се видят 3 вековни летни дъба. Градината е създадена през 1882 г. от градския градинар Карл Бетц по нареждане на княз Батенберг. Първоначално една част от нея е била засадена с овощни дървета, а другата – със зеленчуци и цветя за нуждите на двореца.

След идването на власт на цар Фердинанд, известен със задълбочените си интереси по ботаника и орнитология, през 1888 г. се решава градината да се преустрои по нов план и част от нея се заделя като ботаническа.

По същото време на тази територия първите си стъпки прави и някогашната Царска зоологическа градина. Тя е открита за публика за първи път през 1893 г. от цар Фердинанд. През 1942 г. в софийския зоопарк е имало повече от 300 вида животни и над 1400 екземпляра.

Столетниците на Борисовата градина

Борисовата градина е най-големият и най-старият парк в София. Преди Освобождението на мястото е бил разположен турски военен полигон, а част от територията селяните са ползвали за пасище.

Началото на градината е поставено през 1882 г. по идея на тогавашния кмет на Со-

Царският дворец

Славейковете дъбове

фия Иван Хаджиенов. За целта той довежда от Букурещ швейцарския градинар Даниел Неф, който разработва проект и започват първите залесявания. Със сегашното си име паркът се сдобива при раждането на престолонаследника княз Борис III през 1895 г.

Интересен и малко известен е фактът, че при разширение на парка през 1903 г. местните селяни, водени от нежеланието си да се разделят със своите пасища, организирали отпор на властта и с оръжия брали земите си. В крайна сметка царските сили надделяват и своеобразният бунт завършва, за съжаление, с неколцина жертви и ранени.

В Борисовата градина, близо до езерото „Ариана“, край Езерото с лилиите и до Братската могила, издигат мощни снаги няколко вековни летни дъба, преживели до днешни дни от самото начало на съществуването на парка. ■

Борисовата градина

Гробницата на княз Александър I